

G. I. GURJEV

**KAREL'SKOIN KIELEN
PRAVOPISANIJA**

UPRAŽNENIJOIN SBORNIKKA

NAČALNOLOIL ŠKOLIL
ENZIMÄINE ČUASTI

30. pakkaskuuda 2022 mp

KARGOSIZDAT ★ 1939 ★ PETROZAVODSK

SYDÄMYS

1	PREDISLOVIJA	1
2	ENZIMÄINE KLASSA	3
2.1	Kirjutus upražnenijat	3
2.2	Predloženiija	6
2.3	Sanoin sidovunda predloženiijas	9
2.4	Suuri bukva nimilöis	10
2.5	Sloga i sanoin siirrändä	11
2.6	Zvuukka i bukva	13
2.7	Zvuukat ä, ö, y	14
2.8	Diftongat <i>i:nke</i>	16
2.9	Zvuukka <i>e</i> sanan allus	17
2.10	Bukva ' soglasnoloin jälgeh	18
3	TOINE KLASSA	23
3.1	I klassan kursan povtorinda	23
3.2	Sanat, kudamat ozutetah predmiettua	24
3.3	Voprositel'noi i vosklicatel'noi znuakat	27
3.4	Diftongat	29
3.5	Slogatoi <i>u</i> i <i>y</i> glasnoloin zvuukien jälgeh	32
3.6	Udvojennoit soglasnoit	34
3.7	Glasnoit <i>je, jo, ju, ja</i>	36
3.8	Eroittajat znuakat	38
3.9	Jälgisanat	39
3.10	Povtorinda	41

Lugu 1

PREDISLOVIJA

Kniigas on annettu ortografičeskoit upražnenijat I i II klassoih nähte karel'skojn kielen učebnikan lizäksi. Materiala on raspoložittu muga, kuj on i učebnikas.

Enzimäizen klassan kursa zavodihes kir'jutus upražnenijois (№ 1-9), kudamua razdelua učebnikas ej ole. Učebnikan kursa zavodihes toizes paragrafas. Kai upražnenijat sbornikas on annettu soznatel'noih kir'jutukseh nähte, kudamis on ispol'zuidu raznoobraznoit kir'jutanda prijomat.

Molembien klassoin kursan lopus on annettu povtoritel'noi materiala kaiken projitun kursan povtorindah nähte, midä učebnikas tože ei ole.

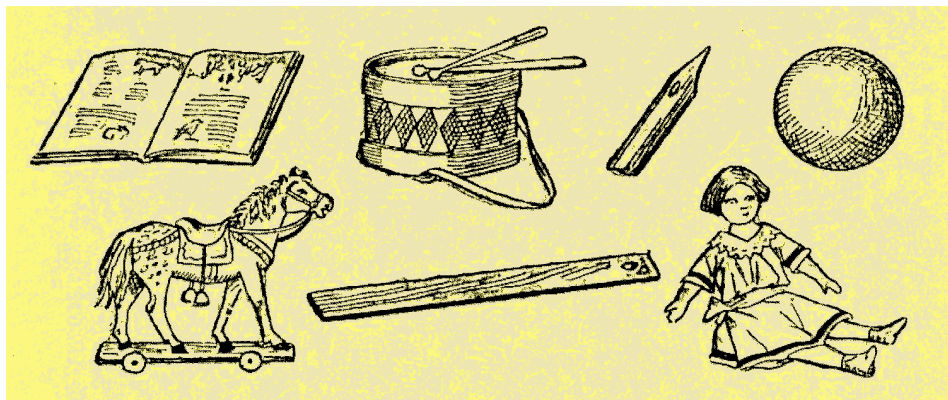
Näjen razdeloin materiala voi ispol'zuja povtorinda materialana vuuven lopus.

Lugu 2

ENZIMÄINE KLASSA

2.1 Kirjutus upražnenijat

Ruado 1. Opastukkua hyvin lugemah nämä sanat: *pero, hebo, kniiga, kukla, barabana, lineika, miäččy*

Kartinka 2.1: Luve sanat

Ruado 2. Kirjutakkua vie kerda sanat enzimäizes ruavos tämän moizes por'adkas: enzimäi učebnoit (opastunda) veščat, a siid igruškat.

Ruado 3. Risuigua i risunkoin al kirjutakkua sanat *talo, puu, aida, ikkuna, stola, lampa, hango, regi.*

Ruado 4. Risuigua i risunkoin al kirjutakkua sanat *rengi*, *labie*, *kirves*, *pall'a*, *čirpi*, *flaga*, *grafina*.

Ruado 5. Kirjuttakkua veščat siid por'adkas, kui on risuidu Kartinans 2.2.

Kartinka 2.2: Koin veščat.

Ruado 6. Kirjutakkua životnoloin nimet siid por'adkas, kuj on risuidu Kartinkas 2.3. Životnoit: *rebo*, *kazi*, *hukka*, *koira*, *jänö*, *bokko*, *kondie*, *hebo*, *počči*, *koza*

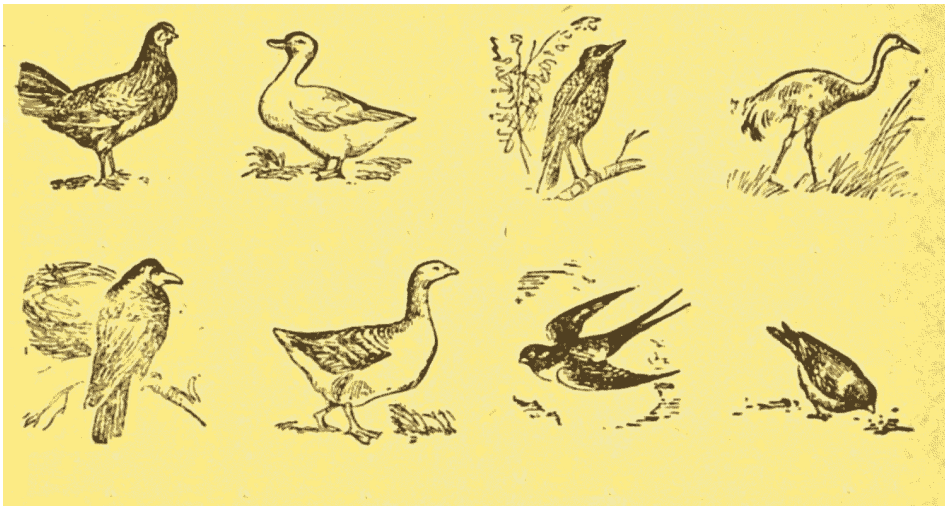
Ruado 7. Kirjutakkua vie kerda Kartinkan 2.3 sanat tämän moizes por'adkas: 1) kodiživotnoit, 2) diikoit životnoit:

Ruado 8. Lugiekkua nämä sanat: *kon'kat*, *miäččy*, *sankat*, *sukset*, *ongi*, *veneh*. Kirjutakkua, mit pidäy talvel i mit pidäy kezäl.

Ruado 9. Kirjutakkua Kartinkas 2.4 (*kana*, *sorza*, *skvorca*, *kurgi*, *grača*, *hanhi*, *piäsköi*, *čiučoi*) enzimäi kodi linnut, a siid diikoit linnut.

Kartinka 2.3: Kodiživotnoit da diikoit životnoit

Kartinka 2.4: Kodilinnut da diikoit linnut

2.2 Predloženiya¹

Ruado 10. Kirjutakkua Kartinkan 2.5 mugah, ken midä ruadau. Ruadajat: *hallon halguaja, stol'ari, ombelija, dvornikka.*

Sanat avuksi: *ombelou, halguau, piliy, pyyhkiy.*

Kartinka 2.5: Ruadajat.

Ruado 11. Kirjuttajes lizäkkiä kolmen točkan sijah pädiyä sana, čtobì lienis predloženiya. *perol ... nieglal ... kirvehel ... pal'l'al ... taltal ... pluu-gal ...*

Sanat avuksi: *kaivetah, kynnetäh, kirjutetah, ommellah, vestetäh, pal'l'atah.*

Ruado 12. Yhtytäkkiä pädiyä sanat molemmis stolbikkaizis primieran mugah. Primera: *haukkuu koira.*

<i>haukkuu</i>		<i>lindu</i>
<i>ulvou</i>		<i>kala</i>
<i>möngyy</i>		<i>hebo</i>
<i>lendäy</i>		<i>koira</i>
<i>hirnakoiččou</i>		<i>lehmä</i>
<i>uidau</i>		<i>hukka</i>

¹virkeh

Ruado 13. Kirjutakkua primieran mugah mi mittuine on. Primiera. *Suahari on magie.*

Seljodka on ... Red'ka on ... Suahari on ... Garbalo on ...

Sanat avuksi: *kargie, suolaine, muigie, magie.*

Ruado 14. Sen že moine ruado, kui № 13.

Sv'okla on ... Luukka on ... Kapusta on ... Nagris on ... Morkovka on ... Herneh ... Salatta: on ...

Sanat avuksi: *valgie, ruskie, vihanda, keldaine.*

Ruado 15. Sen že moine ruado, kui № 13.

tuuli ... oja ... jyry: gudka ... flaga ...

Sanat avuksi: *jyrizöy, lepettäy, ulvou, čurčettau, gudiu.*

Ruado 16. Kačokkua kartinkat 2.6 i joga kartinkah näh kirjutakkua midä ken ruadau.

Kartinka 2.6: Midä ken ruadau?

Ruado 17. Lugiekkua raskuaza i zamietikkua, kus pidäy piettyö. Kirjutakkua i pangua kunne pidäy točka. Točkan jälgeh zavodikkua kirjuttua suures bukvas.

Huondes

*zorja nouzou kukot lauletah paimen trubiu lehmät möngytäh lambahat biä-
gytäh kolhoznikat männäh ruavol.*

Ruado 18. Sen že moine ruado, kui № 17.

*kandoi Maša rengin vettä rengi oli paha vezi vuodi muah rengi lieni ke-
biemi Maša oli hyväl mielel hän toi rengin kodih rengi oli tyhjä.*

Ruado 19. Sen že moine ruado, kui № 17.

*Miša tahtoi ajella koiral hän opasti sen vedelemäh sankoi dielo mäni hyvin
Miša lähti ajamah pihua myöte kerras koira nägi kazin hän karahti kazih
Miša langej sankois rahvas nagrettih.*

Ruado 20. Kačokkua Kartinka 2.7 i kirjutakkua. Kolmen točkan sijah joga predloženijas lizäkkiä pädijä sana.

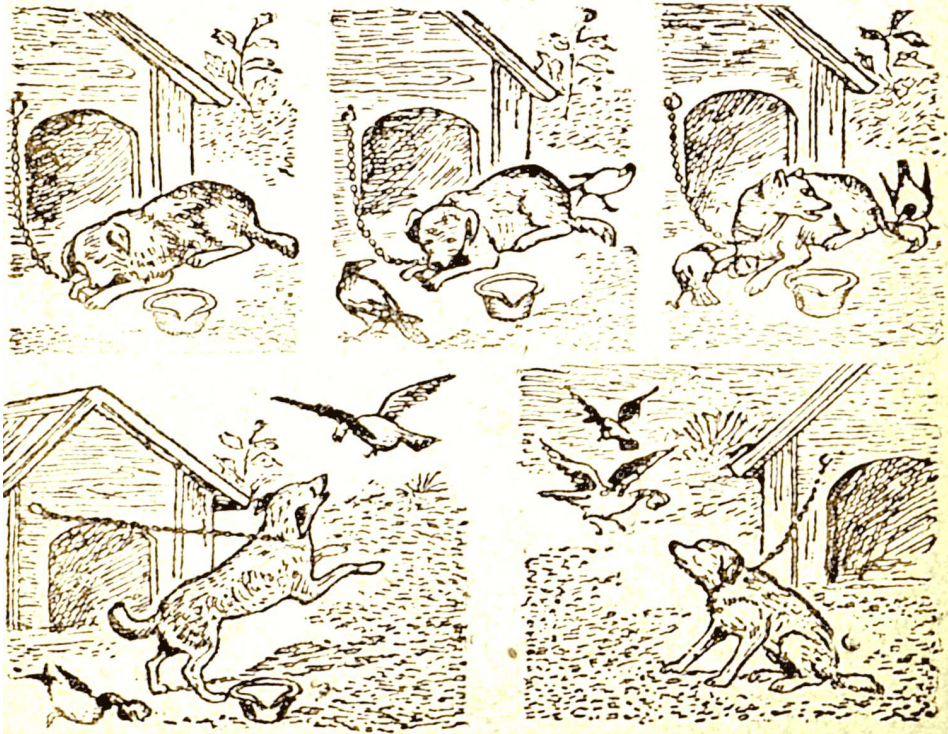

Kartinka 2.7: Brihaccu i koira.

*Äijäl tuulou ... Brihačču matkuau Hänen ke juoksou ... Brihačul
jallas ollah ... Hän kandau ...*

Sanat avuksi: *tuuli, kuatančat, sumkua, školah, koira.*

Ruado 21. Lugiekkua nämä predloženijat. Kirjutakkua net siid por'adkas, kui ollah Kartinkas 2.8.

Kartinka 2.8:

Yksi varoi n’uokkai koirua händäh. Toine tartui liha palah. Lennettih kaksi varojda. Koira rubei syömah liha palua. Molemmat varoit lähtietih lendoh.

2.3 Sanoin sidovunda predloženijas

Ruado 22. Kirjuttajes voprosan sijah lizäkkiä pädijä sana oigies stol-bikkaizes primieran mugah. Primera. Učenikka lugou kniigua.

<i>Učenikka lugou (midä?)</i>		<i>pal’tuo</i>
<i>Stol’ari piliy (midä?)</i>		<i>kniigua</i>
<i>Portnoi ombelou (midä?)</i>		<i>kirvestä</i>
<i>Seppä tagou (midä?)</i>		<i>pelduo</i>
<i>Traktorista kyndäü (midä?)</i>		<i>laudua</i>

Ruado 23. Sen že moine ruado, kui № 22.

<i>Učenikka kirjuttau (mil?)</i>		<i>stoikal</i>
<i>Niittäjä niittäy (mil?)</i>		<i>skripkal</i>
<i>Paimen trubiu (mil?)</i>		<i>perol</i>
<i>Muzikanta soittau (mil?)</i>		<i>aeroplanal</i>
<i>L'otčikka lendäy (mil?)</i>		<i>trubal</i>

Ruado 24. Kirjuttajes muutakkua skobkis olija sana kui pidäy.

<i>Sieni kazvau</i>		<i>meččä</i>
<i>Kagra kazvau</i>		<i>peldo</i>
<i>Kapusta kazvau</i>		<i>ogoroda</i>
<i>Garbalo kazvau</i>		<i>suo</i>
<i>Juablokka kazvau</i>		<i>sadu</i>

Ruado 25. Sen že moine ruado, kuj № 24.

<i>Kana eläy</i>		<i>vezi</i>
<i>Kondie eläy</i>		<i>meččä</i>
<i>Lehmä eläy</i>		<i>liävä</i>
<i>Seldi eläy</i>		<i>meri</i>
<i>Mygrä eläy</i>		<i>nora</i>

Ruado 26. Kirjutakkua i sana škola muutakkua kui pidäy.

*Mie opastun (škola). (Škola) kävyn joga päiviä. (Škola) ies kazvetah puut.
Enne miän kyläs (škola) ei ollut. (Škola) lapset jäädih negramotnojksi.*

2.4 Suuri bukva nimilöis

Ruado 27. Kirjutakkua stihotvorenijas² enzimäi tyttölöin nimet, a siid brihaččuloin nimet.

²runo

*Hallot kandoi pieni Miša,
Halgoi hallot pieni Griša,
Vettä joves kandoi Van'a,
Paččih tulen pani San'a,
Suurimat meil pezi Daša,
Kuašan keitti pieni Maša,
Suolua pani pieni Tan'a,
Kandeli kuašua meil An'a,
Syyväh kuašua kattilas,
Kaheksa lasta pikkaraista.*

Ruado 28. Kirjutakkua i kolmen točkan sijah pangua pädiäjät nimet.

Miän kylän nimi on ... kyläs on kolhoza. Kolhosan predseduateljana on ...

Sanat avuksi: *Gorka, Udarnik, Ivan Petrovič Pavlov.*

Ruado 29. Sen že moine ruado, kui № 28.

Kolhozan karjua paimendau diädö ... Čomin lehmä karjas on ... Diädäl on kaksi koirua. Yhtä kučutah ... a tojsta ...

Sanat avuksi: *Danila, Laukoj, Šarik, Tuzik.*

Ruado 30. Kirjutakkua i muutakkua skobkis olijat sanat kui pidäy.

Miun diädö on rabočoi. Hän eläy (Moskova). Ruadau (zavoda) "Amo". Hän jo nägi (Stalin, Kalinin, Molotov, Vorošilov) i toizie miän rukovoditel'oi.

2.5 Sloga³ i sanoin siirrändä

Ruado 31. Lizäkkiä joga stolbikkaizeh čort'očkaizen sijah pädijä sloga. Lietäh sanat. Nämä sanat kirjutakkua tetrattiloih stolbikkaizin. Slogat: *pa, ka, gi, zi, da*. Primiera: *pada, kana*.

-da	-na	-kur	-var	-ai
-la	-la	-sär	-par	-il
-go	-zi	-ren	-kor	-sil
-lo	-tos	-mä	-kyn	-pai
-gina	-pusta	-la	-vir	-par

³tavu

Ruado 32. Sanois čort'očkaizien sijah lizäkkiä pädižät slogat: *zi, gi, rak, nik*. Kirjutakkua nämä sanat primieran mugah. Primiera. *harakka, ha-rak-ka*.

ha-ka, kar-na, mur-na, uče-ka, ba-ka, čaj-ka, bu-ko, kor-na, kur-ka.

Ruado 33. Kirjuttajes juakkua sanat slogih čort'očkaizil.

<i>tukka</i>	<i>tukat</i>	<i>lappa</i>	<i>lapat</i>
<i>vakka</i>	<i>vakat</i>	<i>leppä</i>	<i>lepät</i>
<i>laukka</i>	<i>laukat</i>	<i>počči</i>	<i>počit</i>
<i>keitto</i>	<i>keitot</i>	<i>laučča</i>	<i>laučat</i>
<i>lautta</i>	<i>lautat</i>	<i>veičči</i>	<i>veičet</i>

Ruado 34. Kirjutakkua, a sen jälgeh videl'onnoit sanat kirjutakkua primieran mugah. Primiera: *udarnikka, u-dar-nik-ka*.

Miun tuatto on seppä zavodas. Hän on udarnikka. Mie opastun toizes klas-sas. Olen otličnikka Miun velli Mit'a i sizär Anni ollah okt'abr'atat.

Ruado 35. Kirjuttajes juakkua sanat slogih čortočkaizil.

Suari, suola, kabie, diädö, vuaru, vuozu, lattie, kiämi, suarna, nuotta, zvieri, myöte, kruaska, huodra, niegla, kuala.

Ruado 36. Sen že moine 'ruado, kui № 35.

Kaivo, koivu, kuidu, liina, paikka, koikka, puikko, niittu, laiska, stoikka, suičet, kniiga.

Ruado 37. Sen že moine ruado, kui № 35.

Hauda, rouda, tuuli, kiuru, haukka, koukku, tuučča, riugu, säynä, löyly, tyyni, reuna, näyhti, möykky, kyynel, leuga.

Ruado 38. Kirjutakkua stihotvorenijas kaj kolmeslogahizet sanat, a siid nelläslogahizet primieran mugah. Primiera: *Tahtotah, tah-to-tah*.

Lapset

*Mintäh nygöi miän lapset
kaikin školah astutah?
Sentäh, čto kai uudeh luaduh
Lapset eliä tahtotah.
Van'a lienöy traktorista,
Pet'a lienöy mašinista,
A Serjoža - pionera
Lienöy hyvä inženera.*

Ruado 39. Juakkua ustno sanat slogiksi, a sen jälgeh kirjutakkua enzimäi kaksislogahizet, sijd kolmeslogahizet i jälgimäi nelläslogahizet.

seldi, košel'ka, komsomol'ca, kon'kat, pul'čukka, rel'sa, kynelet, bol'ničča, sil'mä, pal'ča, revol'vera, Ol'ga, Naden'ka, pil'vi, pol'za.

Ruado 40. Annettuloih yksislogahizih sanoih lizäkkiä iče toine sloga, čtobi lienis uuzi sana. Primera: *Suo, suo-la.*

Mua, Rua, Mie, Tuo, Kuu, Puu, Suu, Toi, Kiä
Slogat avuksi: *mi, hi, da, mo, za, do, zi, ne, ri.*

2.6 Zvuukka⁴ i bukva⁵

Ruado 41. Lugiekkua predloženiijat i kuunnelgua, kui kuuluu jälgimäine zvuukka joga predloženiijan jälgimäizis sanois. Kirjutakkua.

Päiväine paistau. Traktora kyndäy. Učitel'a opastau. Hiiri hyppelöy. Učenikka lugou. Pörö börizöy. Seppä tagou. Koira haukkuu. L'otčikka lendäy. Plotnikka strojiu.

Ruado 42. Kirjuttajes joga puaran sanois podčerknikkua net glasnoit bukvat, kudamat ei olla yhtenmojzet.

<i>kazi — käzi</i>	<i>karja — kor'ja</i>
<i>pola — pila</i>	<i>vačča — vičča</i>
<i>pero — pörö</i>	<i>rinda — randa</i>
<i>kylä — kyly</i>	<i>päčči — počči</i>
<i>pirda — parda</i>	<i>kulma — kalma</i>
<i>pohja — tyhjä</i>	<i>rugehet — ragehet</i>

Ruado 43. Kirjutakkua enzimäi sanat, kudamis ollah bukvat “ä”, siid bukvat “ö”, a sen jälgeh bukvat “y”.

mähändä, kyly, käbälä, löpšöi, hyppy, päivä, pörö, kynnys, tähkä, pyy, söi, pysty, säpkä, sygyzy, möi, lyhyt, vähä, hämärä.

Ruado 44. Kirjuttajes joga puaran sanois podčerknikkua net soglasnoit bukvat, kudamat ei olla yhtenmoizet.

⁴iänneh

⁵kirjain

<i>kägi — mägi</i>	<i>paida — laida</i>
<i>mezi — vezi</i>	<i>karta — parta</i>
<i>talo - palo</i>	<i>vihma — rihma</i>
<i>perä — kerä</i>	<i>pall'a — mall'a</i>
<i>heinä — seinä</i>	<i>marja — karja</i>
<i>takka — vakka</i>	<i>nahka - pahka</i>

Ruado 45. Kirjuttajes podčerknikkua net zvuukat, kudamat ollah joga sanas.

- *riugu, vorona, pero, karandaša, lekkeri, pionera, okt'abr'onka*
- *2. hango, ahven, nahka, brihačču, veneh, vikateh*
- *bulka, garbalo, karabina, leibä, truba, obligacija*
- *4. flaga, tuflit, grafina, cifrat, griifeli*

2.7 Zvuukat ä, ö, y

Ruado 46. Sravnikkua joga puaran sanois enzimäizet slogat. Mittuine on ero? Kirjutakkua i juakkua sanat slogih.

<i>vago — vägi</i>	<i>lahti — lähti</i>
<i>tahko — tähkä</i>	<i>marka — märgä</i>
<i>varzi — värči</i>	<i>lammas — lämmin</i>
<i>valda — vällä</i>	<i>hamara — hämärä</i>

Ruado 47. Kirjutakkua enzimäi sanat, kudamis bukva *ä* on enzimäizes slogas, siid toizes, sen jälgeh kolmannes i jälgimäi nellännes.

tiähti, iga, seinä, melliččä, nenä, päčči, räkki, riehtilä, černiliččä, kevät, näppi, lehmä, enzimäine, kengä, vilizendä, päičet, länget.

Ruado 48. Kirjutakkua stihotvorenija i sanat bukvan *ä* ke podčerknikkua.

Kevät

Jo kuuluu — talvi vonguu.

Mäni aiga sen.

Kevät lunda čongiu,

Nagrau kizaten.

Talvi vie oppiu

Pyzyö vähäizen.

Kevät sidä loppou

Šumiu grozien.

Ruado 49. Kolmen točkan sijah kirjutakkua mil midä ruatah. Bukva ä podčerknikkua.

Kirvehel ... Pluugal ... Suksil ... Stoikal ... Luzikal ... Värtinäl ... Sejalkal ... Aeroplanal ... Nuotal ... Ščotkal ...

Sanat avuksi: *hiihtetäh, syyväh, kynnetäh, pyyvetäh, čijstitäh, niitetäh, vestetäh, lennelläh, kežrätäh, kyl'vetäh.*

Ruado 50. Annetut sanat muutakkua primieroin mugah. Bukva ö podčerknikkua.

*kylviä – kylvö heinät – heinikkö
kyndiä — ... lepät — ...
syöttiä — ... vičat — ...
myyvä — ... jägälät — ...*

Sanat avuksi: *syömine, myöndä, kyndö, jägälikkö, lepikkö, vičikkö.*

Ruado 51. Annettulois predloženijois kolmen točkan sijah lizäkkiä pädijä sana.

*Älä ... hebuo.
Älä ... urokoil.
Älä nosta ...
Alä istoi ... käzie pezemättä.
Čijsti hambahie ... vaste.*

Sanat avuksi: *pölyö, lyö, syömäh, yödä, myöhästy.*

Ruado 52. kirjutakkua rasskuaza i sanat, kudamis on bukva ö podčerknikkua.

Nataša opastui hyvin. Hän ei myöhästy urokoil. Natašua työnnettih luagerih. Sie hän työndi kirjaizen toizil tyttözil. Kirjaizes kirjutti: Työ tože opastukkuu huvin!

Ruado 53. Kirjutakkua rasskuaza. Bukva ö podčerknikkua.

Uuzi kylä

Myö elämmä kyläs. Kyläs on kolhoza. Kolhozas kynnetäh traktoral. Kyl'vetäh sejalkal. On yhtehine kyly. Yölöil palau električestva. Hyvä on nygöi eliä kaikil.

Ruado 54. Enzimäi lugiekkua stihotvorenija, a sen jälgeh kirjutakkua net sanat, kudamis ollah ezi riävyn glasnoit ä, ö, y.

Kezäl

*Murginoiduo, lebäydyhyö
Astiet kädeh otetah,
Yhteh joukkoh keräydyhyö
Lapset meččäh lähtietäh.
Marjua mečäs äijä löydyy,
Lapset niidä kerätäh.
Ruttoh hiän astiet täyttyy,
Iäres kodih matkatakah.*

Ruado 55. Kirjutakkua zagadkat. Sanat ezi riävyn glasnoloin ke ä, ö, y podčerknikkua.

- *Käzie ei ole, a kättä andau.*
- *Hammasta äijä, a syö ei.*
- *Vejes roihes, a vettä varuau.*
- *Kaikkie syöttäy, a iče ei syö.*
- *Nenä pitkä, iäni heläkkä.*
- *Hebo raudaine händä liinaine..*

Otgadkat: *suola, čakka, kniiga, suga, niegla, melliččä*

2.8 Diftongat i:nke

Ruado 56. Lizäkkiä joga stolbikkaizes č'ortočkaizien sijah pädijä sloga. Lietäh sanat. Kirjutakkua nämä sanat i slogat i:nke podčerknikkua. Slogat *ai, da, ga, čet*

-da	pai-	poi-	päi-
-za	lai-	ai-	sui-
-ga	rai-	knii-	vei-
-ro	kai-	sii-	vardoi-

Ruado 57. Kirjutakkua stihotvorenija i sanat i:nke podčerknikkua.

Kon'kil

Urokat loppih,
 Kaj nugöi pihal.
 Boikkozeh kon'kat
 Jalgojh sivalla.
 Kui linduine lennä
 Aivin vai ielleh,
 Muga čtob kaččuo
 ois kaikil mieleh.
 Kačokkua tuas
 Mägi on suuri,
 Aja, čtob vinguis
 Vai korvis tuuli!

Ruado 58. Kirjutakkua zagadkat i slogat i:nke podčerknikkua.

- Pieni koira kodie vardoiččou.
- Kahtel muamol viizin poigaizin.
- Siibilöi liikuttau, a lendiä ei voi.
- Pačas paloi, hiildä ei jännyt.
- Valgei hursti kai pelлот kattoi.

Otgadkat: *melliččä, lumi, lukku, tuohus, käjet i sormet.*

2.9 Zvuukka e sanan allus⁶

Ruado 59. Kirjuttajes juakkua sanat slogih. Zamietikkua yhtehgo luaduh jagauduu e sanan allus, sanan keskel i sanan lopus.

elo, sieni, valgie, emä, niemi, magie, eländä, kieli, silie, etaža, mieli, kargie, etažerka, dielo, levie.

Ruado 60. Kirjutakkua rasskuaza, sanat e:nke allus podčerknikkua.

Eho

Egläi oli ekskursija. Olimma mečäs. Mie vie en tiedänyt, mi on eho. Mie kirruin: “Ei!” A mečäs ken-ollou: “Ei!” Mie kuzuin: “Ken sie olet?” A miul vastah: “Ken sie olet?”. Tämä on eho“, sanoi miul učitel’a.

Ruado 61. Kirjutakkua enzimäi kaksislogahizet sanat, siid kolmeslogahizet, a sen jälgeh nellä i viizislogahizet.

endine, elo, enne, erähiči, etažerka, električestva, ekskursija, emändä, eho, enzimäine, ekonomija, eländä, eräs, enzimäizeksi, etaža, ekzamena.

⁶Kirillitsas e sanan allus kirjutetah eri kirjaimel migu muijal

2.10 Bukva ' soglasnoloin jälgeh⁷

Ruado 62. Kirjuttajes kolmen točkan sijah lizäkkiä pädijä sana. Soglasnoi ' :nke podčerknikkua.

Tuli talvi. Järvi ... Ol'ga pani ... piäl. Otti ... pal'čal. Ajeli ... jiädä myöte. ... ei jiänyt.

Sanat avuksi: *pal'ton, kon'kil, kul'mi, kon'kat, jälgie.*

Ruado 63. Muutakkua annetut sanat ozutetun primieran mugah. Sloga ' :nke podčerknikkua. Primera: *kebie – kebiel'di. kibie... pehmie... libie... silie... näbie... jygie... växä...*

Ruado 64. Kirjutakkua sanat i podčerknikkua net slogat, kudamis on ' .

pil'vi, kon'kat, bol'ničča, komsomol'ca, pal'ma, pul'čukka, apel'sina, revol'vera, kul'ma, viheldäy, sil'mat, näl'gä, tyl'čä, pol'za.

Povtorinda

Ruado 65. Kirjutakkua voprosioih täyvet otvietat.

<i>Ken paistau leibiä?</i>	<i>učitel'a.</i>
<i>Ken opastau lapsie?</i>	<i>mašinista</i>
<i>Ken ombelou jallaččimie?</i>	<i>l'otčikka</i>
<i>Ken lendelöy aeroplanal?</i>	<i>pekari</i>
<i>Ken ajelou parovozal?</i>	<i>sapožnikka</i>

Ruado 66. Sen že moine ruado, kui № 65.

<i>Kus eläy rebo?</i>	<i>pellol</i>
<i>Kus eläy haugi?</i>	<i>mečäs</i>
<i>Kus eläy kiuru?</i>	<i>suol</i>
<i>Kus eläy lehmä?</i>	<i>järves</i>
<i>Kus eläy kurgi?</i>	<i>liäväs</i>

Ruado 67. Sen že moine ruado, kui № 65.

⁷pehmedysmerki konsonantoin jälgeh

<i>Mi kuuluu aijoi huondeksel?</i>	<i>siitcua</i>
<i>Ken mänöy fuabrikkah?</i>	<i>illal</i>
<i>Midä hän sie ruadau?</i>	<i>kudou</i>
<i>Konza tulou kodih?</i>	<i>sizar</i>
<i>Midä luaitah fuabrikas?</i>	<i>gudka</i>

Ruado 68. Sen že moine ruado, kui № 65.

<i>Konza nouzou Serjoža?</i>	<i>učitel'al</i>
<i>Kunne hän kävvy joga päiviä?</i>	<i>karandašal</i>
<i>Mil hän kirjuttau?</i>	<i>kniigua</i>
<i>Midä hän lugou?</i>	<i>perol</i>
<i>Mil hän risuiččou?</i>	<i>školah</i>
<i>Kel otvečaiččou urokkoi?</i>	<i>huondeksel</i>

Ruado 69. Kirjutakkua rasskuaza. Nimet i familijat podčerknikkua.

Pervoi maija

Oli Pervoi majja. Myö olimma demonstracijal. Stalinan portriettua kandoi Zina. Znamjua kandoi Ol'ga. Barabana oli Koljal. Privetstvijan sanoi Raja: Lozungoi kannettih, Senja Belov i. Petja Somov.

Ruado 70. Kirjuttajes lizäkkiäj kolmen točkan sijah žiivatoin kučunda nimet.

Miän žiivatat

Meil on lehmä ... Hänel on vaza ... Kodie vardojččou koira ... Hiirdä suau kazi ... Kukkuo myö kučumma ... a kanoj ...

Sanat avuksi: *Kirjoi, Milka, Šarik, Murka, Petja, tipaizet.*

Ruado 71. Kirjutakkua voprosoih täyvet otvietat.

Meččä

<i>Ken lähti meččäh tuaton luo?</i>	<i>Šura</i>
<i>Kys mänöy udarnoi ruado?</i>	<i>mečäs</i>
<i>Ket ruatah mečäs?</i>	<i>lesorubat</i>
<i>Midä hyö kuatah?</i>	<i>puuloj</i>
<i>Mil vejetäh puuloi?</i>	<i>traktoroil i heboloil</i>

Kirjutakkua annetut sanat i videlitut bukvat podčerknikkua.

meččä — mečät, mečikkö, mečätöi

Mändy — männyt, männikkö, mändyine.

Ruado 72. Sen že moine ruado, kui № 71.

Kevät

<i>Kui paistau päiväine?</i>		<i>äijälđi</i>
<i>Mi sulau?</i>		<i>lumi</i>
<i>Ket tullah lämmis mualois päi?</i>		<i>linnut</i>
<i>Mit kazvetah puulois?</i>		<i>lehtet</i>
<i>Mi zavodiu kazvua nurmiloil?</i>		<i>heinä</i>
<i>Midä ruatah kolhoznikat?</i>		<i>kynnetäh i kyl'vetäh</i>

Ruado 73. Kirjutakkua stihotvorenija. Slogat *i*-loppuzien diftongoinke podčerknikkua.

Granical

*Vardoiččou časovoi,
Krasnoarmeica bojevoi
Rodinan graničua.
Oman muan staničua,
Nägöy hän i kuulou
Kui špiona hiivou.*

Ruado 74. Kirjutakkua rasskuaza i č'ortočkaizen sijah pangua pädijä bukva.

Kesä

Pro-di kevät. Tuli kezä. Pä-väine, pastau ä-jälđi. He-nä kazvau. Linnut kazvatetah po-gaizie. Le-vät sualistutah. Kolhoznikat varustetah žne-koi. Terväh zavodihes le-kkavo a-ga.

Ruado 75. Kirjutakkua täyvet otvietat. Skobkis olijat sanat muutakkua kui pidäy.

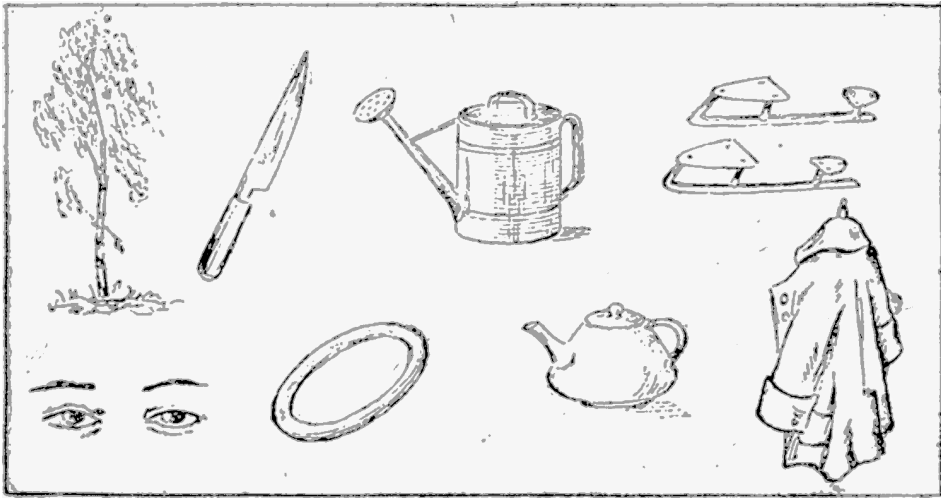
<i>Midä myöte matkuau pojezda?</i>		<i>(rel'sat).</i>
<i>Kus liečitäh bol'noloj?</i>		<i>(bol'ničča).</i>
<i>Mi ei kazva vilus muas?</i>		<i>(apel'sina).</i>
<i>Mih valmistuu kolhoza?</i>		<i>(kyl'vö).</i>
<i>Mida pyyvetäh meres?</i>		<i>(seldi).</i>

Ruado 76. Kirjutakkua zagadkat i joga zagadkan jälgeh otgadka.

- Kaksi vellestä poikki dorogan eletäh, toine toista ei nähtä.
- Jallatoi pedra pertie myöte hyppelöy.
- Huavo nahkaine, juvät hobizezet.
- 4. Harmuat lambahat piän piäl kävelläh.

Otgadkat: l'ul'ka, sil'mät, pil'vet, košel'ka.

Ruado 77. Kirjutakkua predmietoin nimet siid por'adkas, kui on risuidu. Maltatta-go kirjuttua ošibkoitta nämä sanat (Kartinka 2.9)?

Kartinka 2.9:

Lugu 3

TOINE KLASSA

3.1 I klassan kursan povtorinda

Ruado 1. Lugiakkua i kirjutakkua stihotvorenija.

*Kelda lehti lendäy
kuivan hejnan piäl,
Sidä tuuli kiändäy,
Vihma kastau viel.*

Kirjutakkua nämä sanat:

Vihma — vihmat, vihmakas lendäy — lendo, lendäjä, lennändä

Ruado 2. Lugiakkua. Kirjuttajes joga predloženija zavodikkua suures bukkas, a loppuh pangua točka.

*Tuli ilda päiväine laskihes tuuli tyynistuj taivas kajostuj lieni vilumbi linnut
heitettih laulanda taivahal nouzi kuudama rahvas vierdih muata.*

Ruado 3. Sen že moine, kui № 2

Revon poigaine

*Simana diädö toi mečäs päi revon pojgaizen hiän oli vie ylen pieni villa
oli pehmie i kaunis myö valoimma bl'udcah maiduo bl'udcan panimma
lattiel revon poigaine rubei lakkiemah maiduo, sil'mät hänel pil'ketettih
käbäläizet säristih.*

Ruado 4. Kirjutakkua täyvet otvietat.

Kus midä ruatah

<i>Kus kynnetäh?</i>	<i>(peldo)</i>
<i>Kus jauhotetah jyvie?</i>	<i>(melliččä)</i>
<i>Kus luaitah traktoroj?</i>	<i>(zavoda)</i>
<i>Kus luaitah suksie?</i>	<i>(fuabrikka)</i>
<i>Kus tavotah podkovoij?</i>	<i>(paja)</i>
<i>Kus myyväh tavarua?</i>	<i>(laukka)</i>
<i>Kus paistetah leibiä?</i>	<i>(pekarn'a)</i>

Ruado 5. Kirjuttajes točkien sijah pangua pädiäjät sanat.

Sygyzyn jälgeh tulou ... Talvel on vähä ... Hačattau vaj ... da čiučetau ... Tuh'jot i puut ollah ... Vaj kuuzilois i pedäjis ollah vihannat ... Paikoittai lumen piäl nävytäh jänön ... Sanat avuksi: linduloi, harakka, pall'ahat, talvi, jället, čiučoi, nieglazet.

Ruado 6. Alembana annettuloih voprosioih otvietikkua pädiäjöl sanoil oigien puolen stolbikkaizes.

<i>Kunne lähti meččäniekka?</i>	<i>revon</i>
<i>Min otti hän keral?</i>	<i>meččäh</i>
<i>Kenen hän tappoj?</i>	<i>pörhäkkä</i>
<i>Mittuine oli händä revol?</i>	<i>oružan</i>
<i>Konza meččäniekka tuli kodih?</i>	<i>kalan rokkua</i>
<i>Mida hän söi ildaizel?</i>	<i>illal</i>

Ruado 7. Kirjuttajes podčerknikkua sobstvennoit nimet.

Vladimir Il'ič Lenin oli ruadaja rahvahan voždja. Pienenä handa kučuttih Volodja Uljanov. Hän rodih linnas Simbirskas. Nygöi sen nimi on Ul'janovsk. Lenin hätken eli Piiteris. Hänen kuolduo Piiterie ruvettih kuččumah Leningradaksi. Leningrad on Neva joven pannal.

3.2 Sanat, kudamat ozutetah predmiettä

Mittuine on predmiettä? Midä ruadau predmiettä?

Ruado 8. Kirjuttajes lizäkkiä ken (mi) kus ruadau.

<i>Pajas tagou</i>	<i>(ken?) ...</i>
<i>Školas opastuu</i>	<i>(ken?) ...</i>
<i>Bol'ničas lieččiy</i>	<i>(ken?) ...</i>
<i>Mečas oravua haukkuu</i>	<i>(ken?) ...</i>
<i>Pellol kyndäy</i>	<i>(mi?) ...</i>
<i>Vozduhas lendäy</i>	<i>(mi?) ...</i>

Ruado 9. Enzimäi kirjutakkua žiivatoin nimet, a sen jalgeh zvierilöin nimet.

ammas, pedra, tigra, počči, kondie, koza, lehmä, rebo, koira, il'ves, hukka, kazi, hirvi, hebo, häkki, pordimo, kuničča.

Ruado 10. Kirjutakkua pogovorkat. Suščestvitel'noit¹ podčerknikkua.

*Kaida pada, da oma
Igä elä, igä opastu
Hyvä rokka, da pieni mall'a
Pieni kala, da magie rokka
Kus tuli, sie i savu*

Ruado 11. Kirjuttajes točkien sijah lizäkkiä pädijä sana. oigien puolen stolbikkaizes. Primera. *Valgie, magie — suahari.*

<i>Korgie, kivine ...</i>	<i>turki</i>
<i>Krugloi, savine ...</i>	<i>kodi</i>
<i>Lämmin, villakas ...</i>	<i>st'okla</i>
<i>Levie, virduaja ...</i>	<i>lehmä</i>
<i>Murenija, läbinägyjä ...</i>	<i>miska</i>
<i>Pitkä, oksikas ...</i>	<i>revol'ucija</i>
<i>Kirjava, sarvikas ...</i>	<i>pedäjä</i>
<i>Okt'abr'skoi, socialističeskoi ...</i>	<i>jogi</i>

Ruado 12. Kirjutakkua primieran mugah mihine on predmietta. Primera. *Podkova on raudahine.*

*Pero ... Sukat ... Stokana ... Torielka ... Roveh ... Veneh ... Paida ...
Miäččy ... Šineli ... Botinkat ...
Sanat avuksi: liinaizet, tuohine, siitcahine, savihine, sukonnoj, stal'noj, riz-
inahine, nahkahizet, puuhine, st'oklahine.*

Ruado 13. Kirjutakkua rasskuaza. Sanat, kudamat ozutetah mittuine on predmietta, podčerknikkua.

Kezän muistelendah näh

¹substantiva

Viluna talvena hyvä on muistella kezä aigua. Nouzet aijoi huondeksel, — voi, on čoma zor'a! Meččän tagua 'nouzou ruskie päiväine. Järvi on tyyni, kui zirkalo. Vihanda meččä sen rannoil rippuu vejes alah päi. Hei, teriämbi kezoil! Buh! kui on lämmin vezi, puhtas! Hienoine pesku hierou jalgapohjie, a tuas on suuri, libie kivi. Ah, kui on hyvä kezäl!

Ruado 14. Joga annetun sanan kohtah löydäkkiä i kirjutakkua pädiä sana, kudama ozuttau predmiettua. Primierat: *Koira haukkuu. Hukka ulvou.*

Midä ruadau: *laulau, rönggy, mönggy, bruakkuu, röhkäy, hačattau, biäggy, viheldäy, n'auguu, kriäčky.*

Ken ruadau: *lehmä, lammas, varoj, pyy, kukko, počči, harakka, kondie, kazi, sorza.*

Ruado 15. Kirjutakkua. passkuaza i podčerknikkua net sanat, kudamat ozutetah, midä on sanottu joga predmiettah näh.

Huondes zavodas

Yö projdi. Tuli huondes. Linna havačui. Nouzi päiväine. Gudka gudiu. Rabočojt kerävytytih. Zavoda šumiu. Ruado kiehuu.

Ruado 16. Lugiekkua stihotvorenija. Kirjutakkua eris predloženijat midä ruadau joga predmietta.

Masterskois

*Kajvau talta, pila vinguu,
Struga lentua punou.
Kiehuu ruado vesselästi,
Terväh loppu tulou.*

Ruado 17. Kirjutakkua predloženijat yhtistämällä enzimäzen stolbikkazen sana da toizen stolbikkazen sanat. Primera. *harmua čiučoihut čiučettau.*

<i>čiučojhut</i>	<i>kolhoznoi ... kyndäy</i>
<i>lehmä</i>	<i>čoma ... nouzou</i>
<i>kuuzi</i>	<i>kirjava ... mönggy</i>
<i>päiväine</i>	<i>ruskie ... lepettäy</i>
<i>pakkaine</i>	<i>vihaza ... paukkuu</i>
<i>flaga</i>	<i>harmua ... čiučettau</i>
<i>meččä</i>	<i>vihanda ... humizou</i>
<i>traktora</i>	<i>korgie ... häilyy</i>

3.3 Voprositel'noi² i vosklicatel'noi³ znuakat

Ruado 18. Kirjutakkua zagadkat. Pangua kunne pa pädiät pietyndä znuakat.

*Mi on käsittä, a risuija maltau
Mi on jalloitta, a kävelöy
Ken kirvehettä ičel pertin luadiu
Ken selläs omua kodie kandelou
Mi ei hauku, ei pure, a kodih ei laske
Mi ianettä opastau*

Sanat avuksi: *lindu, edenöi, pakkaine, uksi, lukku, kniiga.*

Ruado 19. Kirjutakkua rasskuaza i predloženijoin loppuh pangua pädiät znuakat.

Orava

Vit'a nägi oravan puun oksal i rubej kyzelemäh: "Kui sie voit pyzyö oksal voit-go sie skokahtua muah Voin-go mie nousta siun luo, Orava ni midä ei vastannut Vit'a kyzeli ielleh: "Miksi et ni midä pagize Et-go sie miuda varua Mie siuda en koske" Orava skokahti toizeh puuh Vit'a häändä enämbi ei nähnyt.

Ruado 20. Lugiakkua tämä pagina nenga: tuttö kyzelöy, a brihačču vas-tuau. Sen jälgeh kirjutakkua se i pangua kunne pidäy voprositel'noi znuakka i točka.

Pagina

*Paša kuzuj Mišal:
— Kus sie olit
— Mie olin pellol
— Midä sie näit
— Näin, kui kyndäy traktora
— Oli-go sie Vas'a
— Oli Vas'a, oli Zina i oldih kaj toizet*

²kyzymysmerki

³kirrahtusmerki

Ruado 21. Lugiakkua rasskuaza. Kirjutakkua voprosat, kus oli Šura, Liza, Griša, i joga voprosah otvietta. Pangua znuakat.

Kyläs

Tuli kodih Šura mečäs päi
 — *Kus sie kävelit*
 — *Mie, mama, olin mečäs Marjua keräin*
Hänel jälgeh juoksi Liza
 — *A sie kus olit*
 — *Mie, mama, olin pellol Kukkie katkoin*
 — *Nu, a kus bo sie olit, Griša*
 — *Olin ogorodas Kannoin vettä gr'adoin luo*
Kukkie valelin.

Ruado 22. Enzimäi lugiakkua. Kirjutakkua i pangua kunne pidäy pädiät znuakat i suuret bukvat. *Vot pimie on yö vihmuu, kui korvois kuadau tuuli ulvou u-u-u voi strašno nu i sia on.*

Ruado 23. Kirjuttajes pangua pädiät znuakat.

Aivin valmis Ken nenga vastuau
Nenga vastuau pionera
Ura ura kus kirrutah ura
Ura kirrutah kluuban pihal
Pietä hebo a midä bo rodih
Kinnas kirboi

Ruado 24. Enzimäi lugiakkua, a sen jalgeh kirjutakkua i pangua pädiät znuakat.

Ken kedä tabai

— *Hej, kondien tabain*
 — *Tabait ga tuo tänne*
 — *Ei bo tule*
 — *Silloi tule iče tänne*
 — *Tulizin ga ei piästä.*

Ruado 25. Kirjutakkua i pangua predloženijoin loppuh pädiät znuakat, a sen jälgeh lugiakkua.

Školas

Galja kirjuttau stihotvorenijua omah tetrattih Tuli hänen luo Anni i sanoi:

— *Sie hill' ah kirjutat*

Siid tuli Nina i kzyj:

— *Terväh-go sie kirjutat*

Ninan jälgeh hyppäi Paša i sanoi:

— *Oi kui hyvin sie kirjutat*

Ruado 26. Kirjutakkua voprosat i otvietat. Pangua pädiäjät znuakat. Kylän i rajonan nimet podčerknikkua.

— *Kus työ elättä*

— *Myö elämmä Ondarven kyläs*

— *Kus on Ondarven kylä*

— *Ondarven kylä on Rugarven rajonas*

— *Kus on Rugarven rajona*

— *Rugarven rajona on Karel'skois ASSR*

Ruado 27. Lugiekkua rasskuaza muga, čtobi iändä myöte kuuluis voprositel'noit i vosklicatel'noit predloženiijat, a sen jälgeh kirjutakkua.

Hukka i koza

Nällästy vanha hukka i lähti eččimäh syömistä. Kaččou, korgiel mäel seizou suuri koza. Hukka i sanou: “Nu, koza, mie nygöi siun syön!” “Hoi sie, harmua hukka rukka! Miksi sie rubiet murendamah omie hambahie miun luuloi purres. Sie paremmin seizatu mäen al i avua oma levie suu: mie hyppiän kohti siul suuh, sie miun i lainuot”. Hukka seizattui mäen al, avai suun. A koza kui lindu lendi mäes, stuigai hukkua sarviloil oččah, da muga lujah, — hukka vaj jallat kiändi! A sil aigua koza pageni.

3.4 Diftongat

Ruado 28. Kirjutakkua pogovorkat i sanat diftongan ke *ua* podčerknikkua.

Oraista huavoh et peitä. Ruado syöttäy, a laiskus hävittäy. Vettä kobras ei sua pidiä. Dielol aiga, kizal čuasus. Aigua myöte i kagra kazvau. Hukkua hot' kui syötä, a meččäh aivin kaččou.

Ruado 29. Kirjuttajes skobkis annetut sanat muutakkua kui pidäy. Diftonga *ua* podčerknikkua.

Midä mis luaitah

Bumuagua luaitah (puu). Pluugua luaitah (rauda). Padua luaitah (savi). Kniigua luaitah (bumuaga). Langua kežrätäh (työ). Sukkua nieglotah (villa). Paidua ommellah (siitca).

Ruado 30. Kirjuttajes muutakkua kui pidäy sanat oigies stolbikkaizes i lizäkkiä pädižät sanat huran puolen stolbikkaizes. Primiera. *Langua kežrätäh.*

<i>Langa</i>	<i>ommellah</i>
<i>Kala</i>	<i>čiistitäh</i>
<i>Paida</i>	<i>lugietah</i>
<i>Nuora</i>	<i>pyyvetäh</i>
<i>Mašina</i>	<i>paistetah</i>
<i>Bulka</i>	<i>kežrätäh</i>
<i>Kniiga</i>	<i>pyyhkitäh</i>
<i>Piha</i>	<i>tahkotah</i>
<i>Kirves</i>	<i>punotah</i>

Ruado 31. Kirjutakkua annettu rasskuaza. Sanat diftongan ke *uo* podčerknikkua.

Enzi kerran nuotal

Mie olin vie nuori, kui tuatto otti miun nuotal. Keral mie otin leibiä i suolua. Tulimma “Ruogu sua- ren” luo i laskimma nuotan vedeh. Enzimäi nuottua vejettih tuohi nuoral, a siid se nostettih veneheh. Kerras puoli burakkuo kalua! Kai elävät, kui hobiazet! Kodih tulduo kalat oldih jo kuoluot.

Ruado 32. Sen že moine ruado, kui № 30. Primiera. *Pelduo kynnetäh.*

<i>Peldo</i>	<i>luaitah</i>
<i>Kaivo</i>	<i>stroitah</i>
<i>Lähte</i>	<i>salvatah</i>
<i>Maido</i>	<i>kynnetäh</i>
<i>Talo</i>	<i>kaivetah</i>
<i>Halgo</i>	<i>juuvah</i>
<i>Koivu</i>	<i>poltetah</i>
<i>Lukku</i>	<i>hallatah</i>
<i>Lastu</i>	<i>pilitäh</i>

Ruado 33. Kirjutakkua annetut predloženijat. Diftonga yö podčerknikkua.

Hyvä on syömine, da pieni on astie. Suuri tuuli lunda pyörittäy. Pieni lapsi ryömiy latetta Myöte. Langua kežrätäh työs. Laučal istutah kaksi tyt-työ. Työ myöhästyittä urokal. Myö voinua emma tahto, no voinah olemma valmehet.

Ruado 34. Kirjutakkua täyvet otvietat i muutakkua skobkis annetut sanat kui pidäy. Diftonga iä podčerknikkua.

Mis avatah usta? (kiägä). Mil kizatah futbolah? (miäččy). Kunne mändih lapset? (škola). Kus ollah lehmät? (liävä). Mi pannah sukkulaizeh? (kiämi). Mittä ei olla kengät? (siäri). Kui ei pie istuo partan tagana? (viäpä).

Ruado 35. Kirjutakkua ozutetun primieran mugah. Primera. *Sie piirrä — työ piirräkkiä.*

Sie kynnä — ... Sie löyvä —... Sie niitä — ... Sie silitä —... Sie vestä — ... Sie yllytä—...

Ruado 36. Kirjutakkua stihotvorenija. Sanat diftongan ke ie podčerknikkua.

Kuuzi

*Meččäh syndyi pieni kuuzi,
Sie i kazvoi se.*

*Oli sil turki uuzi,
Pienet nieglajzet.*

*Tuuli pajuo pajatteli:
Magua pieni sie,*

*Konza kazvat suuremmaksi.
Sylüh otan mie.*

Ruado 37. Kirjuttajes pangua točkien sijal pädižät sanat. Diftonga ie podčerknikkua.

Mittuine mi on

Lumi on ... Flaga on ... Suahari on ... Percu on ... Jiä on ... Päivä on ... yö on ... Meri on ... Vuatta on ... Rauda on ... Kodion ...

Sanat avuksi: *magie, pimie, kebie, levie, valgie, jugie, libie, ägie, ruskie, korgie, kargie.*

Ruado 38. Enzimäi kirjutakkua sanat, kudamis diftonga *ie* on enzimäizes slogas, siid toizes, a sen jälgeh kolmannes.

Died'o, dielo, labie, viesti, riehtilä, kabie, siegla, tyttärie, kondie, vieras, lattie, paimenie, primiera, sieni, astie, kuldaizie, kieli, hobie, niemi, siera.

3.5 Slogatoi *u* i *y* glasnoloin zvuukien jälgeh⁴

Ruado 39. Kirjutakkua tetrattiloih tämä tablica.

<i>au</i>	<i>ou</i>	<i>uu</i>	<i>eu</i>	<i>jou</i>
<i>äy</i>	<i>öy</i>	<i>yy</i>	<i>iu</i>	<i>jau</i>

Ruado 40. Kirjutakkua predloženiijat i čortočkaizen sijah pangua pädijä bukva.

Tavo ra_dua kuni on hiilava. Ha_vil on terävät hambahat. Vezi virduau ha_-dah. Tavarua ostetah la_kas. La_čča on luaittu lauvas. Vettä ammulletah ka_hal. Nuagla on luaittu ra_vas.

Ruado 41. Kirjutakkua ozutetun primieran mugah. Diftonga *au* podčerknikkua. Primiera. *Kirjuttua — hän kirjuttau.*

<i>Pajattua — ...</i>	<i>Valmistua — ...</i>
<i>Murendua — ...</i>	<i>Kirvottua — ...</i>
<i>Kuluttua — ...</i>	<i>Kastua — ...</i>
<i>Andua — ...</i>	<i>Kandua — ...</i>

⁴Slogatoi vokali tarkoittau diftongan jälgimästy vokalii

Ruado 42. Kirjutakkua rasskuaza. Sanat diftongan ke *ou* podčernikkua.

Ongittamas

Sen'al ei ollut aigua maguamah. Vai päiväine čirahti i hän nouzi maguamas. Teriämmän veneheh! Pouval siäl kala huvin ottau ongie. Sen'a souidi kivi luuvon kohtah, kus oli paras ongitus kohta. Hän pani čyötön ongeh i rubej ongittamah. Vähän aijan proidihuo Senja hyväl mielin souidi kodih päi: hanel oli puoli korzinua kalua.

Ruado 43. Kirjutakkua predloženíjat. Točkien sijah pangua pädižät bukvat.

Seppä tag... Učenikka lug... Portnoi ombel... Hebo hirnakojč... Päiväine nouz... Talo sežz... Talvi tul... Korva kuul... Hammas pur... Pila pil... Meččä kohiz...

Ruado 44. Kirjuttajes čortočkaizien sijah pangua pädižät bukvat.

Vuuves on kaksitojsta ku-da. Ku-zes on vihannat nieglaižet. Koira purou lu-da. Ku-dama valloittau yöl. Moskova on su-ri linna. Tu-li sordau pu-loj. Ahven pu-ttuj verkoh.

Ruado 45. Enzimäi kirjutakkua sanat, kudamis diftonga *uu* on enzimäizes slogas, a sen jälgeh toizes slogas.

Duuma, pluuga, muutti, kirguu, haukkuu, kuundelou, hirnuu, tippuu, kuu-dama, luukka, kuaduu, uuzi, ambuu, sambuu, tuukkaja, tuučča.

Ruado 46. Kirjutakkua ozutetun primieran mugah. Diftonga *äy* podčernikkua. Primera: *lendiä — lendäy.*

kyndiä — ... kiändiä — ...
 piirdiä — ... pyydiä — ...
 siirdiä — ... piästiä — ...
 kiistiä — ... työndiä — ...

Ruado 47. Kirjutakkua enzimäi sanat, kudamis on diftonga äy, a sen jälgeh, kudamis on öy.

Säynä, löyly, möykky, läylen, täyzi, pezöy, löydi, viheldäy, vestäy, särizöy, höyry, täytti, jyrizöy, mänöy.

Ruado 48. Kirjutakkua predloženijat i kolmen točkan sijah pangua pädijät diftongat eu, libo iu.

Miän škola on kylän r...nas. Enne puidih br...zal, a nygöi molotilkal. M...l papa osti pionerskoin galstukan. S...n velli on pionera.

Ruado 49. Kirjutakkua zagadkat i podčerknikkua diftongat au, ou, uu, äy, öy.

Zagadkat

Vanha vakka, uuzi kate, joga vuotta avauduu. Talvet kävelöy, kezät viruu. Eläy maguau, kuolduo pagenou. Haugi meres, händä rannal. Mužikka muas, tukat tuules. Kannettava väzyy, kandaja ei väzy. Meččäh mänöy — kodih kaččou, kodih tulou — meččäh kaččou.

Otgadkat: lumi, nagris, järvi, kauha, kesseli, veneh i soudaja.

3.6 Udvojennoit soglasnoit⁵

Ruado 50. Kirjutakkua annettu rasskuaza. Sanat udvoennoin kk ke podčerknikkua.

Ekskursijal

Kezäl myö olimma ekskursijal mečäs. Keral myö kaj otimma korzinkaizet. Korzinkaizih keräimmä lehtie i kukkaizie. Näimmä, kui tikku kaivoi n'uokal kovua puuda. Hän ečči ičel syömistä toukkie i čakkoj. Kodih tulduo muo lehtet i kukkaizet panimma kuivamah.

Ruado 51. Kirjuttajes lopetelgua predloženijat pädijöil sanoil oigien puolen stolbikkaizes. Udvoennoi kk podčerknikkua.

⁵geminuatat

<i>Kalua pyydäy ...</i>	<i>pograničnikka</i>
<i>Oravua ambuu ...</i>	<i>plotnikka</i>
<i>Granicua vardojččou ...</i>	<i>kolhoznikka</i>
<i>Kodie stroiu ...</i>	<i>meččäniekka</i>
<i>Pelduo kyndäy ...</i>	<i>učenikka</i>
<i>Kengie ombelou ...</i>	<i>kalaniekka</i>
<i>Kniigua lugou ...</i>	<i>sapožnikka</i>

Ruado 52. Kirjuttajes muutakkua sanat primieran mugah. Udvoennoi *ll* podčerknikkua. Primiera: *silda – sillat*.

<i>silda — ...</i>	<i>valda — ...</i>
<i>kulda — ...</i>	<i>velga — ...</i>
<i>sulga — ...</i>	<i>salgo — ...</i>
<i>mulda — ...</i>	<i>aldo — ...</i>
<i>halgo — ...</i>	<i>selgä — ...</i>

Ruado 53. Annetus rasskuazas kirjutakkua sanat, kudamis on udvoennoi *mm*.

Midä myö ruamma

Myö olemma toizen klassan učenikat. Huondeksel myö pezemmökseh, zavtrakoičemma, šuoriemma i mänemmä školah. Školas opastumma nellä urokkua. Urokoil myö luvemma, kirjutamma, rešimma zaduaččua, risuičemma i pajatamma. Peremenoil myö igraičemma. Olemma pihal. Sie myö juoksendelemma, ajelemma suksil, čuruamma mägirinnas. Kodih tulduo valmistamma urokat, luvemma kniigoi i gaziettua. Syömmä ildaizen, a siid vieremmä muata.

Ruado 54. Kirjutakkua annetut predloženijat i kolmen točkan sijah pangua pädijä udvoennoi *mm*, libo *nn*.

Kukko i kana ollah kodi li... ut
Kilos on tuhat gra... ua
Hauvin ha... as on terävä
To... as on tuhat kilogra... ua
Kazil on terävät ky... et
Revol on lä... in turki
Kurret le... etäh lämmih mualojh
Sovetskojt l'otčikat le... ettih Severnois Pol'usas piäliči

Ruado 55. Kirjutakkua ozutetun primieran mugah. Primiera: *Myö opastumma — työ opastutta.*

Myö kirjutamma — Työ ... Myö luvemma — Työ ...
Myö pajatamma — Työ ... Myö ruamma — Työ ...
Myö pagizemma — Työ ... Myö kačomma — Työ ...
Myö kizuamma — Työ ... Myö nagramma — Työ ...

Ruado 56. Lugiakkua rasskuaza, a sen jälgeh sanat udvoennoin čč ke kirjutakkua.

Tabaj špionan

Miša oli rohkie brihačču. Kerran hän lähti meččäh sieneh. Siendä hän eččimäh rubej dorogan bokas. Kaččou, ga hänes siiriči matkuau tunde-matoi mužikka. “Ej olis vai špiona”, — duumajččou Miša. Hän hoikahti. Mužikka piettyi, kuččuj Mišan iččeh luo i kzyzi, kus päi on kylä. Miša vei hänen pograničnikkoin luo. Pograničnikat arestuidih špiona. Mišal premi-jaksi annettih kost’uma da vie suuri miäččy.

Ruado 57. Kirjutakkua poslovicat i udvoennoit soglasnoit podčerknikkua.

Sepäl pall’a pajattau. Hyväl ruavol kaunis loppu. Pappiloitta pellol enämbi vill’ua. Traktora piendaril surman toi. Laiskal kolhozas, kui hukal pakkaizes. Sieglal vettä ei kanneta.

3.7 Glasnoit je, jo, ju, ja⁶

Ruado 58. Kirjuttajes čortočkaizien sijah pangua pädijä bukva.

Vii-l stahanovcal annettih ordenoin. Juota hebuo puhtahal ve-l. Pienie lapsie syötetäh mai-l. Joga pa-l on loppu. Ka-il ei ole omua peziä. Lehmät se-jzotah ku-l. Lampa rippuu la-s. Yöksi tajvas ka-stui.

Ruado 59. Kirjutakkua ozutetun primieran mugah. Bukvat *je* i *jo* podčerknikkua.

⁶Tämä sekci liittyy kirillizen kirjaimikon käyttööh.

<i>Iskie</i>	<i>iskies</i>	<i>iskijöil</i>
<i>Koskie</i>		
<i>Laskie</i>		
<i>Käskie</i>		
<i>Puskie</i>		
<i>Tungie</i>		
<i>Lykkie</i>		
<i>Lähtie</i>		

Ruado 60. Kirjutakkua rasskuaza. Sanat bukvanke *ju* podčerknikkua.

Kezä vihma

Pimie pil'vi peitti puolen taivasta. Kuului loittoine jyrähtys. Muah ruvettih kirbuomah jugiet vihma pizaret. Lämäi tulda i kerral jyrähti. Rubei vih-mumah kui korvois kuadamah. Ojat ruvettih virduamah dorogua myöte. Rastenijoin juuret juodih lämminnä vettä. Lämhimän vejen juoduo mua höyryi.

Ruado 61. Kirjutakkua täyvet otvietat.

- *Kus tavattih špiona? (granical).*
- *Kel annettih premiija? (Zojal).*
- *Kus oli yödä meččäniekka? (kovas).*
- *Kus vezi čurčettau? (ojas).*
- *Kus on luaittu kirves? (pajas).*
- *Kus on vihannat nieglaizet? (pedajas).*
- *Mil on kovat marjat? (kadajal).*

Ruado 62. Kirjutakkua ozutetun primieroin mugah. Primierat: *mägi – mäel, aida – aijal*

<i>vägi –</i>	<i>aida –</i>
<i>lagi –</i>	<i>paida –</i>
<i>mezi –</i>	<i>kaida –</i>
<i>käzi –</i>	<i>poiga –</i>

Ruado 63. Kirjutakkua stihotvorenija. Bukvat *jo, ju, ja* podčerknikkua.

Oja

*Sejzoi tuhjo ojan luona,
Kyyne sil vaj vajatti,
Konza oja vesselästi
Omua pajuo pajatti:*

*Minun vezi on kui mezi,
Sil mie karjan juotan;
juoksen aivin jogeh päi,
En ni kedä vuota“.*

3.8 Eroittajat znuakat⁷

Ruado 64. Kirjutakkua predloženijat i čortočkaizien sijah pangua pädiäjät bukvat.

SSSR on rabočoloin i krest-uanoin gosudarstva. Leninua pienenä kučuttih Volod-a Uljanov. Pionerat kirjutettih kirjaine Vorošiloval. Dar-a Solovjova lugi Puškinan stihotvorenijan. Miša Vorobev kirjutti rasskuazan Papaninah näh.

Ruado 65. Kirjutakkua primieran mugah.

- *Ill'an poigua kučutah Nikolaj Il'ič.*
- *Arkadijan poigua kučutah Nikolaj... .*
- *Vas'an tytärdä kučutah Ol'ga... .*
- *Savelijan poigua kučutah Ivan... .*
- *Arsenijan poigua kučutah Petr... .*

Sanat avuksi: *Savel'evič, Arsen'evič, Arkad'evič, Vasil'evna.*

Ruado 66. Joga annetun sanan ke luaikkua predloženija.

*Kirjava, harja, tyhjä
Lahja, pohja, marja,
Karja, tuhjo, ohjakset
Objavlenija, sjezda, razjezda*

⁷Latinalazen kirjaimikonke tarvitah pehmenysmerkii, kovendusmerkii ei tarvita

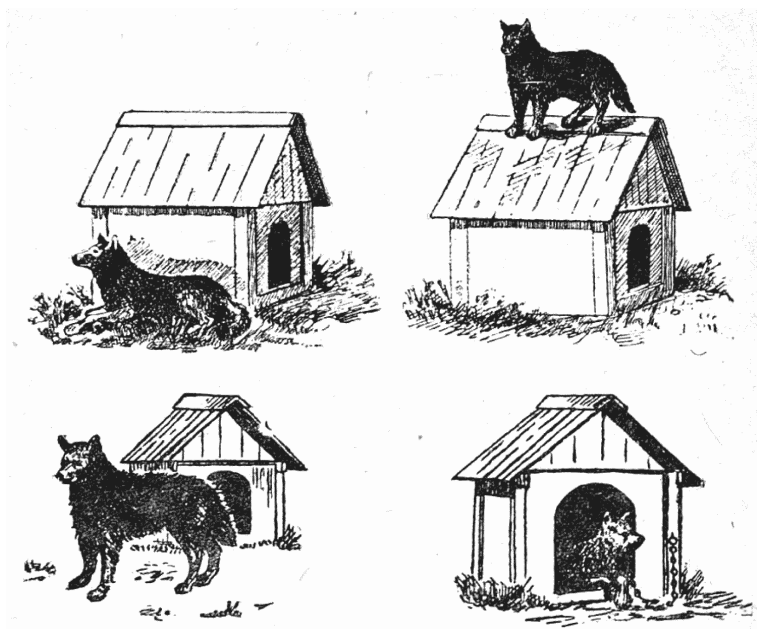
3.9 Jälgisanat⁸

Ruado 67. Kirjutakkua rasskuaza. Jälgisanat podčerknikkua.

Miän klassa

Miän klassana on suuri komnatta. Partat on pandu kolmeh riädyh. Nijl istutah učenikat. Partoin ies on stola učitel'ah nähte. Stolan luona on stuula. Stuulan tagana seizou klassnoi doska. Seinii vaste on škuappa. Škuapan piäl on globusa. Seinil ollah voždien portrietat i kartat. Mie istun enzimäzel partal Vasil'evan Šuran ke.

Ruado 68. Kirjutakkua kartinkoi 3.1 myöte, kus on koira.

Kartinka 3.1: Kus on koira?

Sanat avuksi: *luona, piäl, sydämes, vaste.*

Ruado 69. Kirjutakkua stihotvorenija. Jälgisanat podčerknikkua.

⁸postpozitat

Školas

*Tuli Kol' a školah suate,
Pani sukset seiniä vas,
Klassah astuj vesselästi:
"Terveh kaikin, tovariščat!"*

*Miša seizou kartan luona,
Zina istuu Manjan ke,
Pet' a lähti stolan luoda,
Šura seizou kniiganke.*

*Kaikin lapset tuldih vasta,
Tuldih tänne sih varoin,
Čtobi kuulla hyväh nähte,
Opastuo ei pahoin.*

Ruado 70. Kirjuttajes točkien sijah pangua jalgisana.

Karja mäni joven ... Karja seizou joven ... Karja lähti joven ... Učenikka tuli doskan ... Učenikka lugou doskan ... Učenikka lahti doskan ... Tule tämän koivun ... Istu täh ... Lähtemmä täs koivun ... Sanat avuksi: luo, luona, luoda.

Ruado 71. Sen že moine ruado, kui i № 70.

Flaga lepettäy školan ... Hiiret eletäh lattien ... Pedäjä kazvau mäen ... Miäččy kirboi stolan ... Myö istumma koivun ... Aeroplana lendäy linnan ... Sanat avuksi: piäl, al.

Ruado 72. Kirjuttajes skobkis annetut sanat muutakkua kui pidäy.

Kagrua ostettih (hebo) nähte. Zametka kirjutettih (stengazietta) nähte. So-branijas paistih (sorevnovanija) näh. Turki ommeldih (talvi) nähte. Radio pagizi (viborat) näh. Stalin aivin pidäy huolda (lapset) näh.

Ruado 73. Kirjuttajes lizäkkiä pädiäjät jälgisanat.

Traktora matkuau pelduo ... Venehel souvettih suareh ... Pojezda tuli Moskovas ... Parohoda tuli pristanih ... Automobil' a ajau dorogua ... Pajo kuuluu meččäh ... Miän l' otčikat Čkalov, Gromov i hiän tovariščat lennettih Moskovas Amerikkah ... Järilleh tuldih parohodal merda ... Kieli Kievah ... vedäy.

Ruado 74. Risuigua otgadkat, nijen al kirjutakkua zagadkat. Jälgisanat podčerknikkua.

- *Eläväine kelloine piän piäl soittau.*
 - *Pedra hyppelou pertie myöte, jallat muah ei koskieta.*
 - *Lähtien luona čurka, čurkas kaksi pečurkua.*
 - *Loitoine gost'a eläy ikkunan piäl.*
 - *Sejččemen sellän ke, suan jallan ke.*
 - *Elin — kaikkie syötin, murenin — aijan al jouvuin.*
- Otgadkat: *kiuru, kätkyt, nena, piäsköi, astivo, kuušina.*

Ruado 75. Annettulois sanois sostuavikkua predloženiijat i kirjutakkua, jälgisanaat podčerknikkua. I

- *Šuran, istuu, ke, Miša.*
- *Kluuban, miän, škola, on, luona.*
- *Vaste, pandih, pordahat, seiniä.*
- *Tuodih, kolhozah, nähte, traktora.*
- *Sobranijas, näh, paistih, sorevnovanijah.*
- *Työndäy, linna, kolhozah, mašinua.*

Ruado 76. Kirjutakkua rasskuaza i kolmen točkan sijah pangua pädiijät jälgisanaat.

Kolhozah ... ostettih uuzi automobil'a. Sih ... tijnustettih lapset. Hyö juostih pihua ... automobil'al vastah i kurruttih: "Ura! Ura!" Šoferä aje-lutti lapsie kyliä ... a siid suattoi hiät školan ... Lapsil äijä oli paginua automobil'ah ... Sanat avuksi: myöte, näh, nähte, luo.

3.10 Povtorinda

Ruado 77. Lugiekkua rasskuaza, a sen jälgeh kirjutakkua predloženiijat, kudamis ollah sobstvennoit nimet.

Midä ruatah Ahmet i Andrej

Ahmet i Andrej ei tiijetä toine toista. Hyö eletäh Sovetskoin Sojuzan eri kohtis. Hyö paistah eri kielil. Andrej eläy Moskovas. Hän ruadau kuvonda fuabrikas. Ahmet eläy loittona Uzbekistanas. Hän ruadau kolhozan pellol. Hyö eletah loittona toine toizes, no ruatah yhtä dieluo: luaitah siitcua. Ahmet Uzbekistanas kyl'väy i keriiäy hlopkoa. Andrej Moskovas hlopkas kudou siitcua.

Ruado 78. Kirjutakkua enzymäi sanat, kudamis ' on enzymäizes slogas, a sen jälgeh toizes slogas.

Sil'mä, kon'kat, kyl'mä, jälgi, pil'vi, selgä, pal'ča, il'ves, viheldäy, l'ul'ka, kol'ča, kul'ka, kyl'vö.

Ruado 79. Kirjuttajes skobkis annetut sanat muutakkua kui pidäy.

*Pedral ollah suuret (sarvi)
 Jänöl ollah pitkät (korva)
 Kazil ollah terävät (kunzi)
 Haukal ollah leviet (siibi)
 Revol on lämmin (turkit)
 Kurrel ollah pitkät (jalga)
 Tikal on terävä (n'uokat)
 Harakal on pitkä (hännät)*

Ruado 80. Sanokkua ken (mi) mittuine on, a sen jälgeh kirjutakkua. Skobkis annetut sanat muutakkua kui pidäy ozutetun primieran mugah. Primiera. *Rebo on viizas.*

*Jänö on (varuanda) Tigra on (viha)
 Slona on (mieli) Orava on (vesselys)
 Traktora on (stali) Regi on (puu)
 Fufaika on (villa) Pal'to on (sukna)
 Pada on (savi) Stokana on (st'okla)
 Hallot on (koivu)*

Ruado 81. Kirjutakkua stihotvorenija, a sen jälgeh kirjutakkua midä ruadau yö, lumi, pakkaine, tuuli.

*Martan tulduo — yö lyhenöy,
 Aprel'an tulduo — lumi vähenöy,
 Maijan tulduo — pakkaine kuolou,
 Lammin tuuli — lumet suluau.*

Ruado 82. Enzimäi lugiekkua pagina, a sen jälgeh kirjutakkua. Voprosoin jälgeh pangua voprositel'noi znuakka, a otvietoin jälgeh točka.

— *Sie olit egläj školas*
 — *Olin*
 — *Midä ruavoitta enzimäizel urokal*
 — *Luvimma rasskuazan "Van'ka Žukov"*
 — *Oli-go interesnoi rasskuaza*
 — *Ylen oli interesnoi*

- *A midä ruavoitta toizel urokal*
- *Rešiimmä zaduaččua kolhozan karjah nah*
- *A kolmannel urokal*
- *Kirjutimma stihotvorenijan Papaninah näh*
- *A sie mintah et ollut egläj školas*
- *En voinut, piädä kivisti*

Ruado 83. Kirjutakkua i pangua kunne pidäy voprositel’noi i vosklicatel’noi znuakat.

Talven loppu

“*Ura, ura — bruakettih varoit levoloil, — terväh kevät tulou*”.

“*Čiu, čiu, čiu, — vastatah heil čiučoihuot, — jo lämmin on*”.

A tedri istuu puun ladvas i burizou: “Tule teriämmin, tule teriämmin”.

Tuldih skvorcat lämmäs muas päi i kyzytäh čiuččolojl: “Nu, kui talvi mäni”

“*Hyvin, hyvin*” — *vastattih čiučojhuot.*

Ruado 84. Lizäkkiä annettuloih slogih sloga *la*, libo *na*, čtobi liettäis pravil’noit sanat. Kirjutakkua.

*ka__ , sa__ , po__ , van__ , sto__ , ši__ , ško__ , hal__ , lin__ , suo__ , maši__ ,
pagi__ , buo__ diva__ , nieg__ , mie__ , ton__ , vil__ , li__ .*

Ruado 85. Lizäkkiä annettuloih slogih sloga *da*, libo *do* čtobi liettäis pravil’noit sanat. Kirjutakkua.

*pa__ , mu__ , ma__ , sa__ , aj__ , pel__ , pai__ , il__ , mai__ , raj__ , ran__ ,
pir__ , par__ , sil__ , rau__ , len__ , kan__ , kul__ , pou__ .*

Ruado 86. Kirjuttajes skobkis annetut sanat muutakkua kui pidäy ozutetun primieran mugah. Primiera. *Järves on kalua.*

Midä kus on

Suol on (garbalo)

Bibliotekas on (kniiga)

Kolhozas on (mašina)

Pekarnjas on (leibä)

Laukas on (tavara)

Mečäs on (lunda)

Koivus on (lehti)

Karelijas on äijä (järvi)

Ruado 87. Kirjutakkua stihotvorenija. Diftongat podčerknikkua.

Kevät

*Jo kukko pihal oman jallan kastau,
I lumet paikoin viel virutah.
Jo enzi kukka piädä muas päi nostau,
I toine toista kurret kirutah.
Nuori meččä vihandih sobih šuorinnut
Tirpamatta enzi vihmua vuottau.
I budto ynnä ilma nyt on nuorennut:
Kaunis kevät kaikkie vejel juottau.*

Ruado 88. Lugiökkua rasskaza.

Grišan diädö

Griša eläy diädän ke. Griša suvaiččou kuunnella diädän rasskuazoi. A diädäl on midä rasskazivaija. Kus vai hän ei ollut! Midä vai hän ei ole nähnyt! Ajeli krejseral Baltiiskojs merda myöte. Stroi barrikadoi Petrogradas. Vojuičči beloloi vastah Siberis i Kaukazas. Oli ruanittu Perekopan bojus. Hatken virui bol'ničas, a sen jälgeh tuli kodih omah kyläh. Nygöi han on kolhozan predsduatel'ana.

Voprosoh kirjutakkua täyvet otvietat:

Kenen ke eläy Griša? Midä suvaiččou Griša kuunnella? Mittujsta merda myöte ajeli diädö? Kus stroi barrikadoi? Kedä vastah hän vojuičči? Kunne hän tuli järilleh? Midä nygöi diädö ruadau?

Ruado 89. Kirjutakkua voprosioih täyvet otvietat. Bukvat *u* i *y* glasnoloin jälgeh podčerknikkua.

Kevät

Mi tulou talven jälgeh? Mit lietäh pitkemmät, a mit lyhemmät? Kui paistau päiväine? Midä lienöy lumen ke? Ket tullah miän luo lämmis mualois päi? Mi rubieu kazvamah nurmilojl? Mit kazvetah puuloih? Midä ruatah keviäl peldoloil?

Sanat avuksi: kevät, päivät, yöt, lämmästi, sulau, linnut, heinä, lehtet, kynnetäh i kyl'vetäh.

Ruado 90. Sen že moine ruado, kui № 89.

Kezä

Mi tulou keviän jälgeh? Kui paistau päiväine? Mittuizet ollah päivät? Mittuizet ollah yöt? Mit kazvetah puuloih i tuh'joloih kukkaizien jälgeh? Midä ruatah kezäl kolhoznikat nurmiloil i peldoloil? Midä kerätäh lapset mečäs? Kunne hyö käyväh uimah?

Sanat avuksi: *kezä, räkesti, pitkät, lyhyöt, marjat i sienet, niitetäh heiniä, leikatah ruista, marjua, järveh i jogeh*

Ruado 91. Kirjutakkua zagadka. Otgadka risuigua. Udvoennoit soglasnoit podčerknikkua.

Zagadka

*Kagral ei syötetä,
pletil ei ajeta,
i konza kyndäy,
viizi pluugua vedäy.*

Ruado 92. Lugiekkua stihotvorenija. Kirjutakkua enzimäi net sanat, kudamis ollah udvoennoit soglasnojt, a sen jälgeh sanat diftongan ke.

Nellä geroida

*Lendi nellä rauda linduo
Kyl'mäh mereh päi,
Jiädih sinne meren jiäl
Nellä miestä vai.
Yksi heis geroi Papanin,
toizet — hänen auttajat;
kaikin nellä — miän vellet
Suuren dielon kandajat.*

*Monen kuuda ruado mäni,
Vilu randa heidä löi,
"Kai on hyvin! Terveh Stalin!"
Radio viestit sie päi toi.*

*Kui bo tämä kumma lieni?
Ken bo moizie kazvattau?
Tiedäy sanuo lapsi pieni:
"kaikkie Stalin opastau."*

Ruado 93. Voprosioh kirjutakkua täyvet otvietat.

Huondes

Mi on heinien i tuh'jolojn piäl? Mi nouzou taivahal? Ket enzimäizeksi havačutah i ruvetah laulamah? Ket männäh niittämäh? Ken ajau karjan meččäh? Ket männäh marjah?

Sanat avuksi: *kaste, päiväine, linnut, kolhoznikat, paimen, lapset.*

Slovari

<i>Astivo</i>	<i>astuva</i>
<i>Burakko</i>	<i>komšaine</i>
<i>Briuza</i>	<i>rijhes puinda čieppi</i>
<i>Värči</i>	<i>huavo</i>
<i>Varoi</i>	<i>varis</i>
<i>Kettu</i>	<i>koja</i>
<i>Miara</i>	<i>mitta</i>
<i>Mihine</i>	<i>mis luajittu</i>
<i>Jägälä</i>	<i>jali</i>
<i>Eho</i>	<i>kajahtus, kaiku</i>
<i>Syndyj</i>	<i>rodih</i>

\newpage

Otv. red. V. Fokin Tehn. red. A. Nikolaev

E Korrektor A. Ajrikainen

Upolnom. Glavlita Karel'skoi ASSR № V-1198

Kargosizdat № 84., Izd. l. 3,5. Avt. l. 2,3.

Kol. zn. v izd. l. 27 t. Form. bum. 6092! /1e

Bum. listov 1,75. Zakaz 1045. Tiraž 8500.

Sdano v nabor 25/1U-39 g.

r ` Podpisano k pečati 14/V1-39 re

Gos. Tipografija im. Anohina Petrozavodsk

; Puškinskaja 7.

po karel'skom dlja načal'nih škol

G. I. GUR'EV